

بسمه تعالی

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

آیین نامه واحد پژوهش در آموزش

سال ۱۴۰۰

مقدمه و اهمیت موضوع

دانشگاه ها، یکی از مهمترین نهادهای تخصصی هستند که در راستای پیشرفت و توسعه پایدار جامعه می‌توانند نقش مؤثری ایفا نمایند. اولین و مهم‌ترین رسالت نظام آموزشی، آماده‌سازی فراگیران برای نیازها، چالش‌ها و تقاضاهای آینده و مجهز نمودن آنان به دانش و مهارت‌هایی است که بتوانند تحولات و مسائل آینده را شناسایی و رصد نمایند. از سوی دیگر، در اسناد بالادستی از جمله سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴، بر تربیت نیروی انسانی خلاق، متعهد، مسئولیت‌پذیر، دارای روحیه خودباوری، اعتماد به نفس و متعهد تأکید شده است. در راستای تحقق این مهم، تأکید بسیاری بر پژوهش در حوزه آموزش شده است. شاید بتوان گفت اساس و بنیان دانش در هر حوزه ای، توسعه و شکوفایی پژوهش در آن حوزه می‌باشد. به طوری که پژوهش به عنوان پشتوانه آموزش عالی محسوب می‌شود و اگر حوزه پژوهش ضعیف عمل نماید و یا دارای نوآوری نباشد، حوزه آموزش نیز اثربخشی و کارآمدی لازم را نخواهد داشت. بنابراین، بیشترین سرمایه‌گذاری در راستای رشد و توسعه علمی و تحول و ارتقای آموزش عالی، بنا به ضرورت بایستی در حوزه پژوهش صورت گیرد. بدیهی است که نتایج حاصل از پژوهش‌های صورت گرفته در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری در حوزه آموزش به کار گرفته خواهند شد و تأثیرات خود بر را جای خواهند گذاشت.

ویژگی‌های پژوهش در آموزش

در حالی که پژوهش‌ها در حوزه آموزش می‌توانند اشکال و رویکردهای متعددی داشته باشند، اما ویژگی‌های زیر می‌توانند روند و رویکرد این‌گونه پژوهش‌ها را تعریف نمایند:

- ❖ تمرکز بر حل یک مشکل خاص در حوزه آموزش
- ❖ استفاده از منابع اطلاعات دست اول و اطلاعات و داده‌های ثانویه در فرآیند جمع‌آوری اطلاعات
- ❖ تکیه بر شواهد تجربی
- ❖ تأکید بر عینیت و دقت چرا که اطلاعات قابل تأیید را اندازه‌گیری می‌کنند.

- ❖ به کارگیری روش‌های تحقیق خاص، روبه‌های مفصل و روش‌های تجزیه و تحلیل مناسب برای رسیدن به عینی‌ترین پاسخ‌ها
- ❖ استفاده از روش‌های مختلف مانند پیمایش، مصاحبه و مشاهده در جمع‌آوری داده‌ها
- ❖ استفاده مرکب از سوالات ساختار یافته، نیمه ساختار یافته و غیر ساختار یافته برای جمع‌آوری داده‌های قابل تأیید از پاسخ‌دهندگان
- ❖ استفاده از روش‌های مختلف مانند روش مرور همکار برای تأیید یافته‌ها
- ❖ استفاده از رویکرد میان‌رشته‌ای در تحقیقات آموزشی زیرا از زمینه‌های مختلفی استخراج می‌شوند و روابط پیچیده را در ارتباط با واقعیتی مطالعه می‌کنند.
- ❖ به کارگیری یافته‌های این‌گونه تحقیقات در تدوین اصول و نظریه‌هایی که بینش بهتری در مورد مسائل مهم ارائه می‌کنند.

تعاریف

آموزش: عبارت است از فرآیند تسهیل یادگیری، و یا کسب دانش، مهارت‌ها، ارزش‌ها، اخلاقیات، اعتقادات و عادات.

نظام آموزشی: مجموعه‌ای از اجزا و فرآیندهای به هم پیوسته در راستای آماده‌سازی فراگیران برای نیازها، چالش‌ها و تقاضاهای آینده به منظور توسعه پایدار جامعه می‌باشد.

مراکز آموزش عالی: منظور از مراکز آموزش عالی، موسسه‌ای آموزشی است که از بین دارندگان دیپلم متوسطه یا بالاتر، دانشجو می‌پذیرد، و به دانش‌آموختگان خود مدرک کاردانی و یا بالاتر اعطاء می‌کند. مرکز آموزش عالی با توجه به دامنه و حجم فعالیت به یک آموزشکده مستقل، یا دانشکده مستقل، یک موسسه آموزش عالی مستقل و یا یک دانشگاه جدا از وابستگی آن به دولت یا بخش خصوصی، اطلاق می‌شود.

پژوهش در آموزش: پژوهش در آموزش نوعی تحقیق سیستماتیک است که از فرآیندهای علمی دقیق و تعریف شده به منظور جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها برای حل چالش‌های حوزه آموزش و پیشرفت دانش در این حوزه استفاده می‌کند. به عبارتی دیگر، پژوهش در آموزش زمینه‌ای علمی برای مطالعه می‌باشد که فرایندهای آموزش و یادگیری، ویژگی‌های انسانی، تعاملات، سازمانها و موسسات شکل‌دهنده نتایج آموزشی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

نیازسنجی: فرآیند جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات به منظور شناسایی نیازهای مهم در حوزه پژوهش در آموزش و فراهم کردن زمینه رفع آن نیازها

ارکان و تشکیلات مربوط به حوزه پژوهش در آموزش

واحد پژوهش در آموزش

واحد پژوهش در آموزش به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، هدایت‌کننده تفکر و پژوهش در نظام آموزشی محسوب می‌شود که نقش حیاتی در توسعه کلی آموزش، برنامه ریزی و تدوین سیاست‌های آموزشی بر اساس یافته‌های علمی دارد.

اهداف واحد پژوهش در آموزش

این واحد تمرکز خود را بر شناسایی مسائل و فرصت‌های موجود در حوزه آموزش به منظور هدفمند نمودن تحقیقات آموزشی، توسعه روش‌ها و برنامه‌های کارا و اثربخش برای بهبود کمی و کیفی پژوهش‌های آموزشی، توانمندسازی اعضای هیأت علمی و دانشجویان، فرهنگ‌سازی و ترویج روحیه پرسش‌گری و کنکاش علمی در میان اعضای هیأت علمی و دانشجویان، ارائه مشاوره‌های پژوهشی و حمایت از طرح‌های کاربردی، گذاشته است تا بتواند نقش مؤثری در تولید و انتقال دانش در سطوح مختلف محلی، ملی و بین‌المللی ایفا نماید و بستری برای ترویج تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری بر اساس شواهد علمی در حیطه آموزش، فراهم آورد.

شرح وظایف واحد پژوهش در آموزش

واحد پژوهش در آموزش، در راستای تحقق رسالت خویش وظایف زیر را بر عهده دارد:

- تشکیل کمیته پژوهش در آموزش به منظور هماهنگی با سایر واحدهای وابسته به EDC و حمایت از طرح‌های پژوهش در آموزش
- تدوین استراتژی مناسب و مبتنی بر روش‌های حل مساله آموزشی برای تعیین اولویت‌های پژوهش در آموزش
- جلب مشارکت و برگزاری نشست‌های متعدد بین اعضای گروه‌های مختلف آموزشی به منظور تعیین اولویت‌های پژوهشی در حیطه‌های مختلف پژوهش در آموزش
- طراحی رویه‌ها، دستورالعمل‌ها و فرآیند تصویب طرح‌های تحقیقاتی ارسالی به واحد پژوهش در آموزش با هدف تسهیل روند اداری تصویب طرح‌ها
- بررسی و تصویب طرح‌های تحقیقاتی ارسالی به واحد پژوهش در آموزش و پیگیری و نظارت بر نحوه انجام آن‌ها
- تدوین استراتژی مناسب برای انتشار و ارائه نتایج فعالیت‌های مرکز به صورت ادواری
- راه‌اندازی بانک اطلاعاتی از پایان‌نامه‌ها و طرح‌های تحقیقاتی مصوب و مقالات پژوهشی، در زمینه آموزش پزشکی به عنوان راهنمای تحقیقات آینده
- دریافت بازخورد و نظرات اعضای هیأت علمی و دانشجویان به منظور بهبود مداوم فرآیندهای موجود در واحد پژوهش در آموزش
- ارائه ژورنال کلاب‌ها و کارگاه‌های آموزشی به منظور ارتقاء سطح علمی و مهارت‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی و دانشجویان در حیطه‌های مرتبط با پژوهش در آموزش

- ارائه مشاوره به دانشجویان در ارتباط با مراحل مختلف پژوهش از انتخاب موضوع و تهیه پروپوزال تا ارائه گزارش و نتایج پژوهش
- ارائه مشاوره به اعضای هیأت علمی و تسهیل فرآیند ارائه فعالیت‌های نوآورانه
- جلب مشارکت و حمایت طلبی از اعضای هیأت علمی گروه‌های مختلف آموزشی جهت سوق دادن و ترغیب دانشجویان به پژوهش در آموزش
- ارائه مشوق‌های مناسب به منظور ترغیب اعضای هیأت علمی و دانشجویان در راستای پژوهش در حیطه آموزش
- حمایت از پایان‌نامه‌ها و طرح‌های تحقیقاتی بین رشته‌ای و بین بخشی در حیطه آموزش

کمیته پژوهش در آموزش

اعضای کمیته پژوهش در آموزش عبارتند از: معاون آموزشی دانشکده، مدیر امور آموزشی دانشکده، مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، مسئول واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات، مسئول واحد دانش پژوهی آموزشی مرکز مطالعات، مدیر امور پژوهشی دانشکده، ۲ نفر از اعضای علمی فرهیخته با معرفی مدیر مرکز مطالعات و ابلاغ رئیس دانشکده، مدیران گروه‌های آموزشی دانشکده بر حسب مورد و در صورت ضرورت دبیر کمیته: مسئول واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات یا مدیر مرکز مطالعات

تواتر جلسات و نحوه تصمیم‌گیری

جلسات کمیته پژوهش در آموزش در صورت نیاز به تصمیم‌گیری در مورد رویه‌ها و فرآیندهای واحد پژوهش در آموزش و یا با دریافت طرح‌های پژوهشی در حوزه آموزش، به درخواست مسئول واحد پژوهش در آموزش و به دعوت مدیر مرکز مطالعات صورت خواهد گرفت. جلسات با حضور نصف به اضافه یک از اعضا رسمی خواهد بود.

و در موارد رأی‌گیری، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه، ملاک عمل خواهد بود و به مراجع مربوط اعلام خواهد شد.

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهش در آموزش

تعیین اولویت‌های پژوهشی در چرخه مدیریت پژوهشی یک مرحله کلیدی می‌باشد. محدودیت‌های موجود در حوزه منابع انسانی و مالی و تغییر سیاست‌ها از مهم‌ترین علل ضرورت تعیین اولویت‌های پژوهشی می‌باشند. تعیین اولویت‌های پژوهشی از سطوح کلان و ملی تا سطوح خرد مانند گروه‌ها و بخش‌های آموزشی و تحقیقاتی، قابل انجام و سودمند است. به همین منظور واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشکده علوم پزشکی سیرجان، با انجام این فعالیت، گامی مهم در ساماندهی و جهت‌دار کردن تحقیقات در حوزه آموزش بر می‌دارد.

فرآیند تعیین اولویت‌های پژوهش در آموزش

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی در حوزه آموزش با روش پیشنهادی واحد پژوهش در آموزش و تصویب آن در جلسه کمیته پژوهش در آموزش مرکز مطالعات صورت می‌گیرد. علیرغم استفاده از اولویت‌های پژوهشی سایر دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و انجمن‌های علمی، اکثریت عناوین پژوهشی بر اساس نظرات حاصل از مشارکت اعضای هیات علمی گروه‌های آموزشی مختلف درون دانشکده در لیست اولویت‌ها قرار خواهند گرفت. اولویت‌های مصوب را با اطلاع‌رسانی، ایجاد نظام داوری طرح‌های پیشنهادی و پایش پروژه‌های مصوب بایستی به اجرا درآورد و می‌توان از صرف منابع مالی و انسانی در مورد اولویت‌ها حداکثر بهره را به‌دست آورد.

تبصره ۱: لیست نهایی تهیه شده از اولویت‌های پژوهشی پیشنهادی، در کمیته پژوهش در آموزش تصویب می‌گردد.

تبصره ۲: ارزیابی و داوری طرح‌های پژوهشی پیشنهادی در حوزه آموزش بر اساس فرآیند مصوب در کمیته پژوهش در آموزش صورت می‌گیرد.

تبصره ۳: در بخش ارزیابی طرح‌های پژوهش در آموزش، واحد پژوهش در آموزش مسئول تأیید یا رد، بررسی مجدد، تنظیم جلسات ارزیابی، تهیه دستور کار، و تهیه پیش‌زمینه‌های ارزیابی به پژوهشگران می‌باشد.

تبصره ۴: در صورت اعتراض پژوهشگر در ارتباط با نتایج ارزیابی طرح پیشنهادی خود در کمیته پژوهش در آموزش، می‌تواند اعتراض خود را به صورت مکتوب به دبیر کمیته پژوهش در آموزش تحویل نماید تا در کمیته مذکور مورد بررسی قرار گیرد.

اطلاع‌رسانی در مورد اولویت‌های پژوهش در آموزش

اطلاع‌رسانی در مورد اولویت‌های مصوب پژوهشی در حوزه آموزش از طریق کانال‌های زیر صورت خواهد گرفت:

- ❖ رونوشت به معاونت آموزش، تحقیقات و فناوری
- ❖ مکاتبه با مدیران گروه‌های آموزشی دانشکده
- ❖ انتشار در سایت مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشکده